

ФГ
4734
К 26

ВСЕНАРОДНЯ БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК

О. Є. Карпінська і Д. А. Балика

ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДГОТУ- ВАННЯ РОБІТНИКІВ НАУКО- ВИХ БІБЛІОТЕК УСРР

(Однорічні бібліотечні курси ВБУ в 1926—27 р.)

У КИЇВІ

З друкарні „Трансдрук“ ім. Леніна

1927

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

4/08

Шифр РС 473 К 26 Інв. № 2719077

Автор Кафолінська О.Є., Баліка Д.А.

Назва До питання про підготовку
на факультетів наукових бібліотек...

Місце, рік видання К., 1927

Кіль-ть стор. С.100-110

-\\- окр. листів _____

-\\- ілюстрацій _____

-\\- карт _____

-\\- схем _____

Том _____ частина _____ вип. _____

Конволют: Вибірка з Журнала
бібліотекознавства та бібліогра-
фії, 1927, 1.

Примітка:

13.11.01

Господар

2110
24.01. - 12305H
27.01. - 10254H

В48791

Прага, VIII.

2734(4Укр)

К26

Prof. A. Sieropolko.

ВСЕНАРОДНЯ БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК

О. Є. Карпінська і Д. А. Балака.

ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДГОТУ-
ВАННЯ РОБІТНИКІВ НАУКО-
ВИХ БІБЛІОТЕК УСРР

(Однорічні бібліотечні курси ВБУ в 1926—27 р.)

НАЦІОНАЛЬНА
ПАРЛАМЕНТСЬКА
БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ

У КИЇВІ

З 10 друкарні „Трансдрук“ ім. Леніна
1927

Р. 27/19077к

Відбитка з Журнала Бібліотекознавства та Бібліографії, 1927, 1.

Київ. Академ. № 232—27.
Зам. № 1083. Друк. 50 прим.

До питання про підготування робітників наукових бібліотек УСРР.

(Однорічні бібліотечні курси ВБУ в 1926-27 р.)

Еволюція бібліотеки за часи революції, що повела за собою ґрунтовну зміну напрямків та методів в її праці, піднесла бібліотечну професію на височінь складної соціальної роботи. Ця еволюція, поклавши на бібліотеки нові обов'язки та завдання, поставила перед бібліотечним персоналом серйозніші вимоги що до відповідних знань та підвищення кваліфікації. Сучасна бібліотека, важливий чинник культурного та політичного життя, може належно, згідно вимогам часу поставити бібліотечну справу та науково досліджувати бібліотекознавство й бібліографію лише при умові обслуговування відповідно підготованими бібліотечними робітниками. Життя рішуче покликала бібліотечних робітників до систематизованого підготування, до вивчення та критичної аналізи практики наших бібліотек і до озброєння здобутками української, російської та світової книгознавчої науки. Отже, нині, в час будівництва нового життя, в якому бібліотека приймає активну участь, питання про ґрунтовну бібліотечну освіту стоїть гостро й невідкладно, як гасло часу. За останні роки можна констатувати велике тяжіння до професійного підготування та поглиблення знань для роботи в бібліотеках різних типів. Жваве обговорення цього питання на з'їздах, конференціях та в бібліотечній літературі, інтенсивна праця постійних бібліотечних шкіл в Москві та Ленінграді, робота бібліотечних об'єднань, організація цілої низки короткотермінових курсів, бібліотечних семінарів, окремих викладів з бібліотекознавства та книгознавства, праця з бібліотечними практикантами так на Україні, як і по інших містах Радянського Союзу,—все це хоч постановою справи в більшості та числом навчальних закладів не може задовольнити великої потреби в підготуванні робітників, проте яскраво ілюструє, як зростає інтерес до бібліотечної освіти й як число тих, що бажають одержати професійне підготування чи удосконалити свої знання, раз у раз зростає. Однак, на Україні в напрямку підготування бібліотечних робітників для ВИШ'івських та наукових бібліотек майже нічого не зроблено. Історично підготування бібліотекарів переводилось досі шляхом утворення кафедр бібліотекознавства при ВИШ'ах та постійних бібліотечних курсів, як-то в Ленінграді та Москві.

Як-же треба організувати підготування бібліотечних робітників для наукових та ВИШ'івських бібліотек на Україні? Зрозуміло, що підготування майбутніх бібліотекарів справа самих бібліотекарів, а не сторонніх осіб і повинно йти силами бібліотечного персоналу, що має відповідні теоретичні й практичні знання. За організаторів і керівників занять на курсах повинні стати досвідчені бібліотечні робітники, що добре знають всі потреби наукових бібліотек, для яких бібліотечна справа близька й дорога. Потреба книжкової бази й біжучої бібліотечної роботи у всіх її виявах для практичних вправ і безпосередньої участі слухачів в житті бібліотеки, а також необхідність переведення навчання кадрам спеціалістів з різних галузів бібліотекознавства та бібліографії, за програмою, що охоплює всю бібліотечну роботу в цілому, вказують, що на Україні для підготування робітників наукових та ВИШ'івських бібліотек повинні бути утворені постійні бібліотечні школи і що їх треба організувати при великих зразкових книгозбірнях, з якими вони органічно були би звязані. Такі бібліотечні школи мають значну перевагу перед катедрами бібліотекознавства при ВИШ'ах, з їх одірваністю від книжкових фондів та живої бібліотечної практики, з їх штучним звязком з ВИШ'ом, де бібліотечні дисципліни приєднуються до інших предметів і не мають самостійного значення. Тільки постійні довготермінові бібліотечні курси при зразкових бібліотеках, за програмою навчання, що охоплює всі потрібні стадії бібліотечної роботи ВИШ'івських та наукових бібліотек, з відповідно підготованим кадрам лекторів, мають всі об'єктивні умови для того, щоби дати своїм слухачам бібліотечну освіту та розуміння практичного життя й фактичних умов праці бібліотек. ВБУ завданнями своїми повинна стати за наукову лабораторію для підготування так висококваліфікованого бібліотечного персоналу для дослідчої роботи в царині бібліотекознавства та бібліографії, як і середнього бібліотечного робітника для ВИШ'івських та наукових бібліотек УСРР. Підготування бібліотекарів вищої кваліфікації ВБУ має при своїй Науково-дослідчій Комісії бібліотекознавства та бібліографії в аспірантурі, що існує та інтенсивно працює при бібліотеці другий рік.

Для підготування середнього бібліотечного персоналу ВБУ вирішила організувати постійну двохрічну бібліотечну школу. Однак, коли не пощастило своєчасно відкрити ці курси, ВБУ використала академічний 1926/27 р. на підготування бібліотечних робітників шляхом однорічних курсів з точно з'ясованими завданнями й відповідно виробленими програмами та методами навчання, хоч і в скромних розмірах і без жодних асигнувань.

І. Організація курсів.

Кожний досвід важливий в цій справі, тому тут ми маємо подати матеріал та висновки про організацію та роботу на курсах при ВБУ в 1926/27 року. Завдання цих курсів є підготування середніх

робітників для ВБУ, наукових та ВИШ'івських бібліотек України; засвоєння курсантами необхідного теоретичного і практичного мінімуму з бібліотекознавства й бібліографії та вироблення відповідних прийомів для самостійної роботи в тих бібліотеках.

Прийом на курси відбувся в-осени 1926/27 р.; прийому підлягали особи не старші за 45 років, стан фізичного здоров'я котрих відповідав необхідним вимогам для виконання бібліотечних робіт та безпосередніх зносин з читачами. Особи, що бажали вступити на курси, повинні були мати освіту не нижче профшколи або середньої школи дореволюційного часу, добре знати українську мову й одну з європейських мов остільки, щоб користатися потрібною в бібліотечній роботі літературою. Заяв було подано 33; з них до іспитів приступило 24 особи. Рада ВБУ перевела конкурс між тими, що витримали іспит мов. З метою найдоцільнішого виконання програми навчання та практичних вправ прийнято в число слухачів лише 13 найкраще підготованих та 2 кандидатів на випадок, якщо хто-небудь з курсантів не приступить або на початку року залишить курси.

Всю справу організації курсів, вироблення програмів навчання та розподілу праці перевела Педрада курсів, про склад якої сказано далі. Вона в своїх засіданнях та в окремих комісіях з членів Педради проробила значну організаційну й методологічну роботу. Для регулювання роботи на курсах було вироблено спеціальну інструкцію, яка накреслювала завдання, організаційну структуру курсів і головні лінії що до форм та методів праці з курсантами. З метою встановлення робочої дисципліни та порядку на курсах всі курсанти підлягали загальній дисципліні ВБУ та правилам внутрішнього розпорядку, які спеціально було вироблено для них. Педрада визнала за потрібне звернути серйозну увагу на організацію обліку одвідувань та всього ходу роботи з слухачами, для чого було заведено щоденники одвідувань та занять з курсантами. Ці щоденники подають коротку схему усієї проробленої роботи на курсах, а також документальний матеріал в справі акуратного відвідування занять.

Щоб уникнути перебоїв в роботі, відділ Бібліотекознавства організував для курсів окрему підручну бібліотеку з потрібної літератури з бібліотекознавства та бібліографії й протягом навчального року улаштував низку книжкових виставок за програмою навчання, а також давав курсам бібліотечні зразки та колекції свого музею для практичних вправ та ілюстрації викладів. Для роботи курси мали окреме приміщення. Заняття переводились тричі на тиждень, уранці в точно встановлені дні та години. Педрада складалась з голови (директор ВБУ або його заступник) й лекторів; вона систематично збиралась на наради, направляла й регулювала справу навчання в цілому і встановлювала єдність проведу на курсах, виробляла методи та форми роботи, обмірковувала програми навчання, розглядала біжучу педагогічну роботу та методологічні питання, які

виникали в процесі занять; для обов'язкового читання виробила певний мінімум літератури, який курсанти повинні були добре простудіювати. Програма навчання розрахована на один академічний рік і повинна охопити найголовніші моменти праці наукових та ВИЩІвських бібліотек. Програму подано нижче.

2. Методи праці.

В центрі уваги при заняттях стояла практична робота, що й забрала більше 50% всього часу. Для значної частини практичних вправ з навчання та для стажування у великій пригоді була біжуча робота ВБУ; вона допомагала курсантам вивчати різні етапи бібліотечної роботи не в штучних умовах, а в атмосфері живого життя бібліотеки та специфічних особливостей її роботи. Однак ці практичні роботи слухачі проходили за певним планом занять і ВБУ ніколи не розглядала їх як даремну робочу допомогу для бібліотеки. Методи праці: лабораторно-семінарський та екскурсійний повинні були виробити у слухачів самодіяльність. Лекційно-бесідний метод примінявся лише як вступ в ту чи іншу групову роботу або як підсумок її.

Заняття з курсантами вилились у такі форми: 1) виклади лекторів та обговорення питання; 2) практичні вправи в бібліотечній лабораторії, книгосховищах, читальнях, консультативно-виставочному відділі; 3) реферати-переклади з чужих мов; 4) доповіді слухачів; 5) екскурсії—обслідування бібліотек м. Кієва; 6) конференції.

Керівники направляли й регулювали практичні роботи в умовах виявлення курсантами максимальної ініціативи та самодіяльності. У вступному викладі керівники давали огляд того питання, з яким належало зазнайомитися слухачам, з'ясовували теоретичну постановку його в літературі, вказували необхідний мінімум читання для детальнішого усвідомлення предмета і намічали практичні вправи та методи виконання їх. В процесі навчання курсанти вчилися складати картки, вести інвентарі, кетеризувати книжки, розбиралися в питаннях систематики та, за допомогою бібліографічних покажчиків, в літературі; в курсі предметового каталога виробляли предметові рубрики; в загальній та науковій читальнях вивчали книжковий та журнальний склад підручної бібліотеки, переводили аналізу каталогів підручної бібліотеки (для усвідомлення плану комплектування та характеру книжок, відсоткового відношення числа книжних одиниць з різних дисциплін до загального числа книжок підручної бібліотеки, для характеристики каталога підручної бібліотеки в цілому, з позначенням перенусків, необхідних змін, поповнень і т. п.).

Великий інтерес у курсантів викликало вартування при каталогах з метою допомогти читачам орієнтуватися в систематичному каталозі та давати їм нескладні справки. Підчас видавання книжок та вартування на контролі, при виставках і каталогах, курсанти збирали низку спостережень: як читач орієнтується в каталозі під-

ручної бібліотеки, з яких наукових дисциплін найбільше вимог, оскільки відчувається потреба в предметовому та алфавітному каталозі для читачів загальної читальні, наскільки зручний порядок одержання книжок з основної б-ки на другий день в загальній читальні, який читач одвідує наукову читальню, що він читає і т. інш. Практичні вправи з виставочно-консультативної роботи йшли в напрямку самостійної організації курсантами книжкової виставки та допомоги в подачі бібліографічних справок читачам. З метою найпродуктивнішого використання сил слухачів та доцільнішого виконання навчального плану роботу в читальнях довелось розбити на складові частини для проробки їх невеликими групами в порядку проходження кожним з курсантів всіх стадій практики в читальнях. В деяких роботах найактивнішим слухачам доручалося вести групу та стежити за порядком виконання праці.

Вся практична робота вимагала обов'язкового студювання питання й ознайомлення з розробкою його в бібліотечній літературі. На підставі студювання чужомовної літератури курсанти вготували низку перекладів-рефератів; так в питаннях предметового каталога: 1) Бок [Bock]. До історії предметового каталога (Z. f. B. 1923. Н. 11). 2) Мейер [Meuer]. Реальний каталог (Z. f. B. 1923. Н. 8—10). 3) Погляди Бойзена, Ейхлера, Шляймера, Шнайдера, Коха на предметний каталог.

Головні питання з програми були пророблені курсантами ще шляхом складання низки рефератів (по бібл. техніці, по питаннях активної роботи з читачем, аналізи каталогів підручної б-ки; бібліотекар, його підготовка, значіння та роля та інші). Реферати й переклади-реферати докладались на конференціях і викликали обмін думок та жваві дискусії. Екскурсійний метод переведено було підчас проходження курсу організації книгокористування та активної роботи з читачем. Екскурсії провадилися до бібліотек м. Києва з метою освітлення різних моментів бібліотечної роботи та порівняння характеру праці бібліотек різного типу. Курсантів було розподілено на групи, які, після відповідного інструктування повинні були одвідати певні бібліотеки і вивчити окремі процеси бібліотечної роботи, що в цілому складали комплекс головних етапів книгокористування та роботи з читачами. Курсанти обслідували найбільші ВИШ'івські, наукові, громадські, політосвітні та військові бібліотеки і свої зауваження, аналізу й критику доводили на пленумах конференцій.

Що до конференцій, то треба зауважити, що з конференцій було організовано: 1) Критично оціночні—підсумки роботи; 2) Тематичні конференції—доповіді та обговорення певної теми та 3) Інструктивні—загальні вказівки про хід та систему роботи. Провід та заключення мав керівник заняттів; він ставив запитання з приводу доповідей, розвивав дискусії, підсумовував і давав заключення роботі в цілому. При чому при обговоренні вправ зверталось увагу слухачів на позитивні досягнення в роботі, на з'ясування причин помилок

та на встановлення засобів аби уникнути їх на далі. Конференції притягали всіх курсантів до активної участі в обговоренні та до критичної аналізи методів, досягнень та помилок в роботі, завіси викликали захоплення слухачів і вносили здорову атмосферу колективної товариської роботи. Хід конференцій, обговорення праці та зміст дискусій заносилося до протоколів, які разом з доповідями, рефератами й перекладами являють з себе цінний матеріал для дальшої педагогічної роботи бібліотечних курсів.

Наприкінці занять слухачів, що успішно пройшли курс навчання й приймали участь в практичних заняттях та семінарах, Педрада розподілила між відділами ВБУ для обов'язкового місячного проходження практичної роботи. Таке стажування повинно було виявити, в якій мірі слухачі засвоїли програму навчання й оскільки вони вмють в реальних умовах праці бібліотек прикласти свої знання. І в цій останній стадії роботи курсів, керівники продовжували попередню педагогічну роботу тільки в іншому вигляді, допомагаючи курсантам поглиблювати та удосконалювати їх знання.

3. Випуск та підсумки.

Перед випуском курсанти заповнили анкету, що охоплювала організаційний й методологічний бік роботи на курсах. Запитання анкети були такі:

1) Прізвище, ім'я та по-батькові; 2) Рік народження; 3) Національність; 4) Рід занять; 5) Семе́йний стан; 6) Партійність; 7) Освіта, а також попередня бібліотечна освіта і робота; Чи знайомі були до вступу на курси з бібліотечною та бібліографічною літературою? 8) З якою метою вступили на курси? 9) Чи були інші заняття—постійні й тимчасові підчас занять на курсах і які саме? 10) Чи акуратно відвідували курси, якщо ні, то чому саме? 11) Чи задовольняють вас курси з боку: а) організаційного, б) програм та методів? Чи вважаєте порядок послідовности предметів добрим, або варто їх розподілити в іншій черзі; які предмети вважаєте за зайві, або що варто було б додати; які програми (чи цілі цикли навчання) варто збільшити і які зменшити. Вказати число бажаних годин для окремих предметів (або для окремих циклів навчання); які бажані інші зміни в організації та методах праці на курсах на майбутнє; 12) Чи задовольняє число годин, що їх було відведено на: а) виклади та обговорення питань, б) практичну роботу, в) самостійні заняття, г) обелідування б-к? 13) Чи зручні були години та тривалість роботи? Чи вважаєте за більш зручне організацію занять увечері і не 6 годин на день? 14) Скільки витрачено, крім обов'язкової роботи на курсах, годин на: а) читання; б) писання рефератів; в) практичні роботи? 15) Що було найцінніше з програми: а) в теоретичній частині, б) з практичних занять? 16) Що найтрудніше було виконати з програми і чому? 17) Що дали курси в цілому? 18) В якій галузі бібліотечної справи бажав би працювати? 19) Загальне заключення та різні побажання; 20) Адреса та підпис.

Всі курсанти ретельно й акуратно виконали вимоги програми; протягом року ніхто з них не відпав. З задоволенням можна констатувати, що курсанти поставилися серйозно до занять; щоденники подають незначний відсоток перепусків.—Постановка справи бібліотечних курсів та обсяг програми вимагали від слухачів напруженої та інтенсивної роботи; їм доводилось весь свій час віддавати справі навчання, використовуючи на читання літератури, писання

перекладів, рефератів, доповідів, на екскурсії до бібліотек та на де-які практичні роботи, що не вкладались в офіційні години, час вільний від навчання в стінах бібліотеки.

Треба згадати й про лекторів; функціонування курсів дало значне навантаження бібліотекарям ВБУ, що переводили навчання як в формі домашнього підготування до занять, так і в формі позачергової роботи в стінах бібліотеки.

Звичайно, роботу бібліотечних курсів, що її переведено було року 1926/27 так в організаційній, як й в методологічній частині не можна рахувати за ідеальну та бездоганну; тут можливі всякі удосконалення та зміни. Практика показала, що зміни можуть іти в напрямку збільшення часу четвертого розділу програми (організація користування книжками та активна праця з читачами), ширшого заведення показових екскурсій до бібліотек, екскурсій до друкарень, збільшення практичних занять в читальнях та в консультативному відділі і т. ин.

Абсолютно не можливо зменшувати практики, — цей визнаний метод засвоєння бібліотечної справи, — за рахунок теорії. Ідучи на зустріч потребі бібліотечної перепідготовки, доцільно було б організувати теоретичні заняття у вечірні години, щоб поповнити склад слухачів і тими бібліотекарями, що в ранішні години працюють у своїх бібліотеках. Однак загальна установка бібліотечних курсів що до мети, завданнів та методів була взята правильно; курси дали усвідомлення потрібного комплексу форм та методів бібліотечної роботи в умовах праці наукових та ВИШ'івських бібліотек і подали слухачам стимул до дальшої роботи в бібліотечнім фаху.

Повертаючись тепер до наших попередніх міркувань про потреби й характер організації бібліотечної освіти на Україні, треба вказати, що педагогічна робота ВБУ в минулому академічному році є лише перший крок в справі підготування середнього бібліотечного персоналу для наукових та ВИШ'івських бібліотек. Вона повинна йти по лінії єдиної стрункої мережі навчальних закладів на Україні та єдиної системи бібліотечної освіти з чітко виробленими типами бібліотечних шкіл: для вищої освіти — інститут аспірантів, для середньої — фахові курси „інтегрального типу“¹⁾. Між цими типами потрібне погодження плану програмів та методів занять, а для всіх в цілому потрібні наукова постановка справи та відповідна матеріальна база.

Швидким темпом зростає на Україні культурне життя, — від цього темпу не повинна відставати бібліотечна освіта.

¹⁾ Див. В. О. Козловський. Підготування та перепідготування середнього персоналу наукових бібліотек УСРР. — Бібліотечний Збірник ч. 2. На науково-бібліотечному фронті УСРР. К. 1927 р. стор. 108—113.

Програма й порядок занять на бібліотечних курсах.

I. Загальний вступ з книгознавства.

1. Бібліотека, як культурно-освітня установа. Різні типи й мережа бібліотек взагалі й наукових зокрема. Властивості організації роботи наукових бібліотек. Всенародня Бібліотека, її завдання, історія, організація й робота—1 роб. день (6 год.).

2. Потреба книжної культури в умовах радянського будівництва. Обсяг книгознавчої науки, термінологія, предмет книгознавства, методи вивчення книги. сучасна проблема читачівства. Основні процеси роботи з книгою і з читачем. Завдання окремих книгознавчих дисциплін та книгознавства в цілому—1 роб. день (6 год.).

II. Бібліотечна техніка.

1. Інвентаризування. Інвентар і значення його в бібліотеці. Різні форми інвентарів. Зв'язок форми інвентаря з системою розстановки книжок у бібліотеці, розподілом на формати та нумерацією. Правила запису до інвентаря. Практичні справи—3 роб. дні (18 год.).

2. Каталогізація та абетковий каталог. Поняття каталога й бібліографічного покажчика, суть і завдання каталогографії. Поняття абеткового каталога. Джерела бібліографічного опису. Титульна сторінка. Правопис, мова, шрифт, ініціальні букви, інтерпункція, скорочення слів. Відомості, що їх подає каталожна картка. Основні та відсилкові картки. Аналітичні картки. Каталогізація періодичних, серіальних та інших подібних видань. Матеріал і форма карток, способи виконання. Порядкове слово. Бібліографічна адреса та матеріальні особливості твору. Бібліографічні примітки. Анотація. Порядкування під іменем автора. Вибір і установлення імені (прізвища) автора. прізвища авторів у різних формах. Старогрецькі, староримські, візантійські, середньовічні імена. Орієнтальні імена. Сучасні європейські прізвища. Псевдоніми та їх розкриття. Аноніми та криптоніми. Описання й порядкування неавторських творів за заголовком та під назвою колективного автора. Порядкування картотеки. Практичні справи—19 роб. днів (114 год.).

3. Бібліографічна класифікація. Класифікація взагалі, логічні підвалини класифікації. Класифікація природна та штучна. Класифікація наук. Бібліографічна класифікація Особливості бібліографічної систематики. Будова бібліографічної системи. Шифрування. Десятькова система Мельвіля Д'юї. Предметова класифікація Д. Д. Брауна. Загальні правила практичної класифікації (індексація). Практичні справи—16 роб. днів (96 год.).

4. Каталог та його техніка. Бібліотечні каталоги, їх значення для бібліотеки. Загальна будова каталогів. Каталог авторів та каталог заголовків. Систематичний каталог. Предметовий каталог. Техніка каталогів. Друк на послугах бібліотеки. Централізація каталогографії. Практичні справи—2 роб. дні (12 год.).

5. Топографізація й розстановка. Питання про розстановку книг серед інших питань бібліотечної техніки. Система розстановки книг, їх класифікація та оцінка. Топографізація книг при кожній системі розстановки. Розстановка книг та правила топографізації у ВБУ. Практичні справи—5 роб. днів (30 год.).

III. Бібліографія.

1. Теоретична бібліографія. а) Російська бібліографія XIX—XX в.в. Умови, характер і форми наукової роботи у Росії на початку XIX в. Напрямки бібліографічної практики й теорії в Росії. Сучасна організація, практика й теорія. б) Українська бібліографія. Підсумки досягнень в теорії бібліографії. Завдання та форми української бібліографії.

2. Практична бібліографія (праця з бібліографічними покажчиками)—6½ роб. днів (39 год.).

IV. Організація користування книжками та активна робота з читачем.

1. Предметовий каталог. Різні каталоги й місце серед них предметового. Тематичний та предметовий каталог. Різні типи предметового каталога. Рубрикація, схема основних понять у предметовому каталозі. Техніка предметового каталога—12 роб. днів (72 год.).

2. Читальня. Контроль одвідувань читальні. Різні системи контролю. Реєстрування одвідувань та одвідувачів. Суть праці в читальні—як сукупність найкращих засобів наближення книжки до чита

чів. Організація читальень. Загальна читальня, наукова читальня. Основна бібліотека, підручна бібліотека. Підстави утворення підручної бібліотеки. Принципи комплектування бібліотечного ядра. Аналіз каталога підручної бібліотеки. Практичні справи на контролі в загальній та науковій читальнях—11 роб. днів (66 год.).

3. А б о н е м е н т. Загальні правила користування книжками вдома; термін користування; число книжних одиниць; видавання періодики, белетристики; застав, контроль, нагадування, засоби боротьби з нищенням та зачитуванням книжок. Організація абонементу. Різні системи абонементу. Індикатор. Вільний доступ до полиць. Колективні та пересувні абонементи. Статистика видавання книжок. Зазнайомлення з абонементом різних бібліотек м. Києва. Абонемент у ВБУ—2 роб. дні (12 год.).

4. Б і б л і о т е ч н а статистика. Статистика, як наука. Значення бібліотечної статистики. Головні моменти статистичного методу: а) збирання та введення матеріалу, б) рахункове оброблення статистичних даних, в) наукове оброблення статистичного матеріалу та виведення статистичних законів. Закон великих чисел. Види статистичного обслідування. Анкет-

ний метод. Вибірочна статистика. Об'єкти статистичного спостереження в бібліотечній справі. Графічна метода та її завдання. Діаграми, картограми, картодіаграми. Видання статистичного матеріалу. Теоретична розробка бібліотечної статистики. Значення уніфікації бібліотечної статистики для нормального ведення бібліотечної справи—2 роб. днів (12 год.).

5. К о н с у л ь т а т и в н о - в и с т а в о ч н а робота. Справочна робота. Теорія справки. Справки у масових бібліотеках та наукових. Форма справочної роботи. Типи справок. Справка бібліографічна. Організація справочного бюро. Організація справки й НОП. Облік справочної роботи. Предметово-абетковий каталог справок. Виставки. Значення виставок. Типи виставок. Типи виставок у бібліотеках масових та наукових. Методика виставки: а) комплектування, б) організація. Облік роботи на виставці та використання їх читачем—12 роб. днів (72 год.).

V. О б о в ' я з к о в е м і с я ч н е с т а ж у в а н н я.

Стажування відбувається протягом 25 роб. днів (150 год.).

Отже в цілому, на заняття намічено 117 роб. днів.

НАЦІОНАЛЬНА
ПАРЛАМЕНТСЬКА
БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ

2.719077

B 48791